

ПРОГНОЗНИЙ АНАЛІЗ ІНТЕГРОВАНОЇ ЗВІТНОСТІ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМОК АНАЛІЗУ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОРПОРАЦІЙ

FORECAST ANALYSIS OF INTEGRATED REPORTING AS A PRIORITY DIRECTION OF ANALYSIS OF CORPORATIONS' FINANCIAL AND ECONOMIC ACTIVITY

Дана стаття присвячена дослідженню ключових аспектів прогностичного аналізу інтегрованої звітності. Досліджено поняття «інтегрована звітність», її фундаментальні концепції, принципи та елементи. Також проведено зіставлення з фінансовою звітністю, проведена порівняльна характеристика даних видів звітності, визначено ключові переваги та проблеми. В статті йде мова про ключові елементи, які суттєво вирізняють її від фінансової, що обґрунтовує застосування якісно нового підходу її прогнозування. Насамперед, це врахування, крім фінансового, соціального, людського, інтелектуального та природного капіталів. Дані категорії вимагають радикально іншого підходу до аналізу та прогнозування, що зумовлено їх «нефінансовою» природою. Автором запропоновано перелік ключових показників для аналізу кожного з видів капіталу. Також визначено основні методи прогностичного аналізу, які, в свою чергу, можуть поділятися на кількісні та якісні. Автором пропонується комплексний підхід та застосування певного набору інструментів та методів прогнозування, який повинен враховувати мету та цілі прогнозування, специфіку об'єкта аналізу та його умов діяльності.

Ключові слова: інтегрована звітність, фінансова звітність, прогностичний аналіз, корпорація, метод діагностики, капітал.

This article is dedicated to the study of the key aspects of predictive analysis of integrated reporting. The concept of "integrated reporting", its fundamental concepts, principles and elements have been considered. It's approved that integrated reporting provides much more opportunities due to its complexity and functionality in the context of managing and providing information to both internal and external users. There is an opinion in the economic literature that the transition of companies from standard financial reporting to integrated, as a tool for highlighting financial and non-financial information about social and environmental responsibility, corporate governance, corporate strategy, should increase the predictive ability of accounting information and its comparability. Comparison with financial reporting was also carried out, comparative characteristics of these types of reporting were defined. Also, the key advantages and problems of integrated reporting were identified. The integrated report contains not only financial indicators, but also indicators of a non-financial and qualitative nature. The research discusses the key elements of integrated reporting that significantly distinguish it from the financial one, which justifies the use of a qualitatively new approach to its forecasting. First of all, it is related with financial, social, human, intellectual and natural capitals which are the key categories of integrated report. These categories require a radically different approach to analysis and forecasting due to their "non-financial" nature. The author proposed a list of key indicators for the analysis of each type of capital. The main methods of predictive analysis are also defined, which, in turn, can be divided into quantitative and qualitative. The qualitative methods of forecasting, which cannot be called leading, but their results can serve as an addition or clarification to quantitative forecasting. The author identifies a comprehensive approach and the application of a certain set of forecasting tools and methods. It's defined that the purpose and goals of forecasting, the specifics of the object of analysis and its operating conditions should be taken into account.

Key words: integrated reporting, financial reporting, predictive analysis, corporation, diagnostic method, capital.

УДК 339.3.657

DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.9-9>

Семененко Т.М.¹

к.е.н., доцент,
Київський національний
економічний університет
імені Вадима Гетьмана

Semenenko Tetiana

Kyiv National Economic University
named after Vadym Hetman

Постановка проблеми. Останнім часом інтегрована звітність викликала неабиякий інтерес серед науковців-економістів, що зумовлено насамперед переходом великих корпоративних структур від традиційного підходу до звітності, який висвітлює насамперед інформацію фінансового характеру, до більш комплексного підходу до звітності, що висвітлює всі аспекти бізнесу. Хоча велика кількість компаній почала надавати більше нефінансової інформації у своїх звітах про сталий розвиток і звітах про корпоративну соціальну відповідальність, проте їй все одно не притаманний комплексний характер. Часто це пов'язано з тим, що ці звіти формуються ізольовано один від одного, що не дає змоги пов'язати питання сталого розвитку зі стратегією компанії. Саме тому

в економічній літературі сформувалась думка, що перехід компаній від стандартної фінансової звітності до інтегрованої, як інструменту висвітлення фінансової і нефінансової інформації про соціальну та екологічну відповідальність, корпоративне управління, корпоративну стратегію, має підвищити прогностичну здатність облікової інформації та її порівнянність.

Одночасно, не існує чіткого підходу до теоретичних і практичних засад прогнозування інтегрованої звітності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сутність інтегрованої звітності досліджена в працях багатьох зарубіжних та вітчизняних вчених, а саме Дж. Серафайм, М. Бойлз, М. Мок, М. Корягін, П. Атамас, О. Зоріна та ін. Їхні дослідження

¹ ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4476-6123>

зосереджені на вивченні сутності, а також визначенні їх основних відмінностей від фінансової звітності, а також її переваг і недоліків. Та досі не існує єдиного теоретичного та методологічного підходу до проведення прогностичного аналізу інтегрованої звітності. Більшість праць вчених-економістів присвячена дослідженням методів прогнозування фінансової, а не інтегрованої звітності. Це власне і актуалізує запропоновану тему дослідження і вимагає поглибленого вивчення.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Внаслідок складності самого поняття «інтегрована звітність» та проблем її імплементації, а також притаманний консерватизм існуючих підходів до прогнозування звітності, постає проблема вибору методів прогнозування, які б відповідали особливостям інтегрованих звітів.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Висвітлення теоретичного та практичного базису для проведення прогностичного аналізу інтегрованої звітності компаній.

Виклад основного матеріалу дослідження. За своєю сутністю інтегрований звіт гармонійно поєднує в собі фінансову та нефінансову інформацію про корпоративну стратегію, управління, продуктивність та результативність діяльності, а також перспективи розвитку, в контексті її зовнішнього середовища [1]. Більшість економістів вважає, що інтегрована звітність забезпечує прозорість інформації щодо бізнес ризиків [2]. Безумовно, в основі підготовки інтегрованої фінансової звітності лежить Міжнародні стандарти фінансової звітності.

Підготовка та складання інтегрованої звітності базується на наборі певних принципів, які дають змогу знайти баланс між гнучкістю та дотриманням ключових засад обліку та фінансової звітності, суттєвістю й актуальністю, стислістю і вимогливістю до інформації. Виділяють основні принципи складання фінансової звітності:

1) *стратегічний підхід і орієнтація на майбутнє* (інтегрований звіт має дозволяти зрозуміти, як корпоративна стратегія сприяє створенню цінності в коротко-, середньо- та довгостроковий терміни;

2) *взаємопов'язаність інформації* (в інтегрованій звітності має відобразитися взаємозв'язок та взаємозалежність між різними видами факторів, що впливають на здатність створювати вартість протягом тривалого періоду часу;

3) *відносини із зацікавленими сторонами* (інтегрований звіт має відображати якість відносин із зацікавленими сторонами та які якою мірою це відповідає їхнім потребам;

4) *суттєвість* (інтегрований звіт має повідомляти про аспекти які суттєво впливають на процес створення вартості);

5) *стислість* (інтегрований звіт має шукати баланс між принципами побудови та обсягом інформації, що надається, уникаючи зайвої інформації);

6) *надійність і цілісність* (всі матеріальні аспекти мають бути включені (як позитивні, так і негативні), а також інформація має бути відображена без помилок);

7) *узгодженість і порівнянність* (елементи інтегрованої звітності мають містити інформацію, порівнянну в часі та з зовнішніми показниками) [3, с. 254].

Інтегрований звіт містить вісім елементів вмісту, які є принципово пов'язані один з одним і не є взаємовиключними:

– огляд організації та зовнішнього середовища (сфера діяльності та за яких умов компанія функціонує);

– управління (опису структури підприємства та процесу управління);

– бізнес-модель;

– ризики та можливості (конкретні ризики і можливості, які впливають на спроможність організації створювати вартість у коротко-, середньо- та довгостроковий перспективах);

– стратегія та розподіл ресурсів (цілі компанії та шляхи їх досягнення);

– продуктивність (даний розділ описує якою мірою організація досягла своїх стратегічних завдань);

– перспективи (мова йде про виклики та невизначеності, з якими організація може зіткнутися при реалізації своєї стратегії, потенційні наслідки та майбутні характеристики, а саме розвиток та масштаби діяльності, продуктивність та рентабельність);

– пояснення до звіту (пояснення щодо вибору оптимальної структури звіту, методи оцінки).

Таким чином, структура інтегрованої звітності охоплює три фундаментальні концепції, сім керівних принципів і вісім елементів для створення ефективної передачі інформації щодо створення доданої вартості. Три компоненти підсумовано в таблиці 1.

Як видно з табл. 1, серед фундаментальних концепцій є капітали, до яких відносять *виробничий капітал* (інструменти, машини, обладнання, заводи, інфраструктура та будівлі), *природний* (природні ресурси, енергія, а також елементи і процеси, які впливають на зміну клімату, а саме повітря, вода, земля, ліси та корисні копалини, а також біорізноманіття та здоров'я екосистем), *соціальний капітал* (цінності, пов'язані з відносинами з іншими людьми, організаціями та суспільством загалом, а саме мова йде про довіру клієнтів, постачальників, суспільства), *людський капітал* (здоров'я, добробут, інтелектуальна активність, мотивація, компетентність, здатність якісно виконувати роботу та реалізувати свій

Структура інтегрованої звітності

Фундаментальні концепції	Принципи	Елементи
Створення цінності для організації та інші	Стратегічний підхід і орієнтація на майбутнє	Огляд організації та зовнішнього середовища
Капітали	Взаємопов'язаність інформації	Управління
Процес створення вартості	Відносини із зацікавленими сторонами	Бізнес-модель
	Суттєвість	Ризики та можливості
	Стислість	Стратегія та розподіл ресурсів
	Надійність і цілісність	Продуктивність
	Узгодженість і порівнянність	Пояснення до звіту

Джерело: [4, с. 79]

особистий потенціал), *інтелектуальний капітал* (інформація та знання, які не мають кількісну та фінансову оцінку, а також дослідження та розробки, інновації, інтелектуальна власність) та *фінансовий капітал* (готівка в банку, інвестований капітал, зобов'язання, капітальні та операційні витрати, чиста балансова вартість і справжня вартість активів і дохід). Підхід до підготовки та складання інтегрованої фінансової звітності формується таким чином, щоб максимально врахувати та надати інформацію про складові, зазначені вище. На відміну від стандартної фінансової звітності, де весь фокус зосереджений лише на фінансових показниках, інтегрована звітність характеризує велику кількість показників, які можна надати лише якісну оцінку, що суттєво відрізняє її від фінансової звітності. Між інтегрованою та фінансовою звітністю існує значна кількість відмінностей (табл. 2).

Отже, як видно в табл. 1, інтегрована звітність надає значно більше можливостей через свою комплексність та функціональність в контексті управління та забезпечення інформацією як внутрішніх, так і зовнішніх користувачів. Існує думка, що всі показники інтегрованої звітності можна згрупувати наступним чином:

1) економічні показники (до них слід віднести всі показники, що мають кількісний та вартісний виміри і пов'язані з операційною, інвестиційною та фінансовою діяльністю компанії, а саме обсяги виробництва (продажу), доходи та витрати, розрахунки з кредиторами та дебіторами, обсяг інвестицій, грошові потоки та ін.);

2) соціальні показники (кількість працівників, освіта та навчання, безпека та добробут на робочому місці, характер взаємовідносин між керівництвом та підлеглими, загальний соціальний клімат та ін.);

3) екологічні показники (характеризують дані щодо споживання природних ресурсів (води, електроенергії, корисних копалин) та наслідків їх використання, а саме мова йде про відходи, викиди, скиди) [7].

Так Свічкар Н. та Кобець Є. у своєму дослідженні, присвяченому інтегрованій звітності пропонують фінансові та нефінансові показники в контексті кожного виду капіталу, що охоплює та аналізує інтегрована звітність (табл. 2).

В той же час існує проблема в підборі методів та показників для проведення аналізу та їх прогнозування, оскільки в даному випадку мова йде не лише про кількісні, а й про якісні показники. Існує дві основні категорії прогнозування: кількісні та якісні показники.

Готуючи точні прогнози, бізнес-аналітики зазвичай використовують кількісні прогнози або припущень щодо майбутнього на основі історичних даних. Серед методів кількісного прогнозування виділяють наступні:

– *відсоток продажів*. Метод розраховує майбутні показники фінансових показників орієнтуючись на відсоток від продажів. Наприклад, собівартість проданих товарів, швидше за все, зросте пропорційно продажам; тому логічно застосувати ту саму оцінку темпу зростання до кожного показника;

– *прямолінійний метод*. Цей метод передбачає, що історичні темпи зростання компанії залишатимуться незмінними. Прогнозування майбутніх доходів передбачає множення доходів компанії за попередній рік на темпи їх зростання. Хоча прямолінійне прогнозування є чудовою відправною точкою, воно не враховує коливання ринку чи проблеми з ланцюгом поставок;

– *середньозважений метод*. Даний метод передбачає взяття середнього або зваженого середнього значення попередніх періодів для прогнозування майбутнього. Цей метод включає більш ретельний аналіз високих або низьких вимог підприємства, тому він часто є корисним для короткострокового прогнозування;

– *проста лінійна регресія*. Даний метод прогнозує показники на основі зв'язку між двома змінними: залежною та незалежною. Залежна змінна представляє прогнозовану суму, тоді як незалежна змінна є фактором, який впливає на залежну змінну.

Порівняльна характеристика фінансової та інтегрованої звітності

Критерій	Інтегрована звітність	Фінансова звітність
Адаптивність	Можливість перегляду та врахування цілей звіту	Обмежена правилами та рекомендаціями
Об'єкт дослідження	Всі види капіталу	Фінансовий капітал
Часові обмеження	Коротко-, середньо- та довгостроковий характер	Короткостроковий характер
Структура	Систематична	Фрагментарна
Управління	Контроль над фінансовими, людськими, інтелектуальними, виробничими та природними ресурсами	Управління лише фінансовими ресурсами
Підхід	Процесний	Функціональний
Застосування сучасних методів автоматизації	Доступна в електронному варіанті в онлайн режимі	Доступна на паперових носіях типової форми
Орієнтація	Орієнтація на майбутнє з врахуванням стратегічних цілей підприємства	Орієнтація на минулих, аналіз минулих подій

Джерело: [5, с. 145]

Таблиця 2

Групи показників інтегрованої звітності

Вид капіталу	Фінансові показники	Нефінансові показники
Фінансовий капітал	1. Капітал 2. Прибуток/збиток за рік	-
Виробничий капітал	Гудвіл	1. Кількість клієнтів 2. Кількість регіонів присутності в країні
Людський капітал	Витрати в розвитку персоналу	1. Кількість працівників 2. Рівень залучення персоналу
Інтелектуальний капітал	Витрати навчання персоналу	1. Обсяг навчання одного співробітника 2. Обсяг навчальних курсів
Природний капітал	Витрати на екологічну безпеку	1. Споживання води 2. Споживання паперу
Соціальний капітал	Соціальні інвестиції	1. Кількість волонтерів 2. Охоплення соціальних програм

Джерело: [7]

Коли мова йде про прогнозування, то трапляється, що розраховані показники не завжди висвітлюють належні результати. Існують додаткові фактори, які впливають на продуктивність і не піддаються кількісній оцінці. Якісне прогнозування ґрунтується на знаннях і досвіді експертів для прогнозування ефективності, а не на історичних числових даних. Дані методи прогнозування часто ставлять під сумнів, оскільки вони більш суб'єктивні, ніж кількісні. Проте вони можуть надати цінну інформацію про прогнози та врахувати фактори, які неможливо передбачити за допомогою історичних даних.

Найчастіше практики використовують наступні методи прогнозування:

- *метод Делфі*. Даний метод прогнозування передбачає консультування експертами, які аналізують ринкові умови для прогнозування діяльності компанії;

- *ринкові дослідження*. Даний метод є важливим для організаційного планування. Це допомагає

бізнес-лідерам отримати цілісне уявлення про ринок, засноване на конкуренції, мінливих умовах і моделях поведінки споживачів [8].

Варто зазначити, що всі методи можуть бути ефективними якщо вони відповідають цілям та об'єктам аналізу прогнозування. В своїй сукупності вони можуть надати якісну оцінку стану та перспектив розвитку корпоративної структури.

Висновки. Отже, інтегрована фінансова звітність стає дедалі актуальнішою для наукових дискусій. Порівняно з фінансовою звітністю, їй притаманні комплексність та функціональність більшою мірою. Інтегрований звіт містить не лише фінансові показники, а й індикатори нефінансового та якісного характеру, а саме соціальний, природний, людський та інтелектуальний капітал. Для здійснення прогнозного аналізу інтегрованої звітності використовують ряд методик, серед яких зокрема метод відсотку продажів, прямолінійний, середньозважений та регресійний методи. Особливе

місце посідають якісні методи прогнозування, які не можна назвати провідними, проте їх результати можуть слугувати доповненням чи уточненням до проведення кількісного прогнозування.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Mustafa Ahmed Muhi. The impact of integrated reporting on improving the quality of financial reporting. *International journal of professional business review*. 2023. Vol. 8. URL: <https://openaccesssojs.com/JB-Review/article/view/1737/723>

2. Мулик Т. О. Інтегрована звітність підприємства: стан та перспективи розвитку. *Ефективна економіка*. 2019. № 11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2019/61.pdf

3. Mercedes Ruiz-Lozano, Pilar Tirado-Valencia. Do industrial companies respond to the guiding principles of the Integrated Reporting framework? A preliminary study on the first companies joined to the initiative. *Spanish Accounting Review*, 19 (2), 2016, pp. 252–260. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1138489116000091>

4. Marcel Mock. The Role of Integrated Reporting in Enhancing Corporate Transparency and Communication. *Business Ethics and Leadership*, Volume 5, Issue 4, 2021, pp. 76–89. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/86677/1/Mock_The_Role_of_Integrated.pdf

5. Корягін М. В., Куцик П. О. Проблеми та перспективи розвитку бухгалтерської звітності [Текст] : монографія. Київ : Інтерсервіс, 2016. 276 с.

6. Свічкач Н.М., Кобець Є.М. Впровадження інтегрованої звітності як нової моделі управління бізнесом. *Економіка та суспільство*. 2021. № 33. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/919>

7. Michael Boyles. 7 financial forecasting methods to predict business performance. Harvard business school, 2021. URL: <https://online.hbs.edu/blog/post/financial-forecasting-methods>

REFERENCES:

1. Mustafa Ahmed Muhi (2023) The impact of integrated reporting on improving the quality of financial reporting. *International journal of professional business review*, vol. 8. Available at: <https://openaccesssojs.com/JBReview/article/view/1737/723> (in English)

2. Mulyk T.O. (2019) Intehrovana zvitnist pidpriemstva: stan ta perspektyvy rozvytku [Integrated reporting of enterprise: status and development prospects]. *Efektivna ekonomika*, vol. 11. Available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2019/61.pdf (in Ukrainian)

3. Mercedes Ruiz-Lozano, Pilar Tirado-Valencia (2016) Do industrial companies respond to the guiding principles of the Integrated Reporting framework? A preliminary study on the first companies joined to the initiative. *Spanish Accounting Review*, vol. 19 (2), pp. 252–260. Available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1138489116000091>

4. Marcel Mock (2021) The Role of Integrated Reporting in Enhancing Corporate Transparency and Communication. *Business Ethics and Leadership*, Volume 5, Issue 4, pp. 76–89. Available at: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/86677/1/Mock_The_Role_of_Integrated.pdf

5. Koriahin M.V., Kutsyk P.O. (2016) Problemy ta perspektyvy rozvytku bukhhalterskoi zvitnosti: monohrafiia [Problems and prospects for development of accounting]. Kyiv: Interservis, 276 p. (in Ukrainian)

6. Svichkar N.M., Kobets Ye.M. (2021) Vprovadzhenia intehrovanoi zvitnosti yak novoi modeli upravlinnia biznesom [Implementation of integrated reporting as a new business management model] *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 33. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/919> (in Ukrainian)

7. Michael Boyles (2021) 7 financial forecasting methods to predict business performance. Harvard business school. Available at: <https://online.hbs.edu/blog/post/financial-forecasting-methods>